

การใช้กิจกรรมเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติในการส่งเสริมพฤติกรรม การกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

Using Storytelling with Role-Playing to Promote Assertiveness Behavior of Young Children

จूरีพร เหมะชัย¹ วรณิษา หาคูณ²

Jureeporn Hemachai¹ Vannisa Hakoon²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติในการส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ประชากรที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิงอายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางใย สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจากชั้นอนุบาลปีที่ 2/3 จำนวน 19 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 7 แผน แบบประเมินพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกระหว่างจัดกิจกรรมเท่ากับ 8.05, 8.89 และ 9.63 ตามลำดับ พบว่าระหว่างจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The main purposes of this research were to study using storytelling with role - playing to promote assertiveness behavior of young children. The population were 60, 4-5 year old kindergarten children by the research samples was kindergarten students 2/3 in the second semester of the academic year 2016 from Bansongnangyai Municipality School, Mahasarakham Province. They selected by using simple random sampling. The instruments for this study were using storytelling with role-playing 7 plans, Assertiveness behavior of young children assessment and the record of observation of Assertiveness behavior of young children. mean, standard deviation were applied to analyze the research data.

The samples received using storytelling with role-playing to promote assertiveness behavior of young children with the mean scores assertiveness behavior that between activities as 8.05, 8.89 and 9.63 with statistically significant at .05 level.

¹นิสิตปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²อาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Undergraduate student in Early Childhood Education Program, Curriculum and Instruction,

บทนำ

มนุษย์เกิดมาต้องอยู่ในสังคม การแสดงออกจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลนั้นสามารถสื่อสารความต้องการ บอกความรู้สึกของตนเองให้บุคคลอื่นเข้าใจได้ ผ่านคำพูด สีหน้า ท่าทางต่าง ๆ การแสดงออกที่เหมาะสมกับวัย และเหมาะสมกับสถานการณ์จะทำให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี บุคคลที่มีปัญหาในการแสดงออกจึงจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การแสดงออกเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยแสดงออกในหลายลักษณะ เช่น ยิ้ม หัวเราะ ร้องไห้ ตบมือ กระโดดโลดเต้น ร้องรำทำเพลง เล่น พูด การแสดงออกดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของเด็ก การแสดงออกของเด็กปฐมวัยเป็นวิธีการที่เด็กใช้สื่อสารให้ผู้ใหญ่และผู้ใกล้ชิดกับเด็กเข้าใจความต้องการของเด็ก (มุสตี กุฏอินทร์ และจิระประภา บุญนิศย์, 2547: 5) ถ้าสังเกตลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน สามารถจำแนกพฤติกรรมการแสดงออกได้เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก จะเป็นเด็กที่กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกและกล้าเข้าสังคมอย่างมั่นใจ เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลาและโอกาส กลุ่มที่สอง จะเป็นเด็กที่กล้าแสดงออก เช่นกัน แต่จะแสดงออกไปในทางก้าวร้าวทั้งภาษา ท่าทาง อีกทั้งไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ส่วนกลุ่มที่สามจะเป็นเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าสนทนา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกใด ๆ ทั้งสิ้น มักจะเป็นเด็กขี้อาย (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต, 2548: 20) พฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมเป็น พฤติกรรมที่แสดงถึงความกล้าพูด กล้าคิด กล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และกล้าแสดงออกตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และเมื่อแสดงพฤติกรรมไปแล้วจะไม่มีความรู้สึกกังวลใจ ซึ่งแสดงถึงการยอมรับในสิทธิของบุคคล เมื่อพิจารณาในรูปของการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะเป็นบุคคลที่สื่อสารด้วยความจริงใจ เปิดเผยและตรงตามความต้องการหรือความรู้สึกของตนเอง โดยมีวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ซึ่งแสดงถึงการมีความเคารพนับถือ ยอมรับและเห็นคุณค่าของบุคคลอื่นและตนเองด้วย ดังนั้น การแสดงออกที่เหมาะสมนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม คือ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน อีกทั้งยังช่วยทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จได้อย่างดี จะเห็นได้ว่าบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนและการทำงานมักจะเป็นคนที่กล้าแสดงออก กล้าแสดงออกทางความคิดเห็น ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย อีกทั้งกล้าแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเข้าสังคมด้วยเหตุนี้จึงควรฝึกเด็กปฐมวัยให้เป็นคนที่ยอมรับ (ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต, 2548: 20)

เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกได้อย่างเต็มที่ ในการส่งเสริมการแสดงออกนั้นจะเน้นการแสดงออกที่พึงประสงค์ของเด็ก (มุสตี กุฏอินทร์ และจิระประภา บุญนิศย์, 2547: 26) โดยใช้การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Training) เป็นเทคนิคการปรับพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต, 2550: 131) การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัยนั้นทำได้หลายวิธี เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นลักษณะการแสดงออกตามบทบาทหรือความรู้สึกนึกคิดโดยไม่มีกำหนดบทบาทพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงออกโดยการเล่นบทบาทสมมติเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยกระทำอยู่เป็นประจำแทบทุกวันและมีประโยชน์ต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กมาก การเล่นเกมบทบาทสมมติช่วยตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึกของตนเอง ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เด็กเคยเคลือบแคลงสงสัย ทำให้มีความ

เชื่อมั่นในตนเอง เรียนรู้หน้าที่และกฎเกณฑ์ในสังคม และปรับตัวให้ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมได้ง่ายขึ้น (มุสตี กุญอินทร์ และจิระประภา บุญยนิษฐ์, 2547: 16) การเล่นเกมบทบาทสมมติจะน่าสนใจมากขึ้นหากนำนิทานเข้ามาร่วมด้วย นิทานเป็นเพื่อนที่ดีในการเรียนรู้สู่โลกกว้าง เป็นกิจกรรมที่ครูอนุบาลใช้เป็นสื่อในการสอนเด็กอย่างสม่ำเสมอ เป็นการเปิดโลกในจินตนาการของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เด็กจะเกิดสมาธิในการฟัง และรู้จักอิริยาบถของตนเองดีขึ้น นิทานจึงมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุและส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก การให้เล่นเกมบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องในนิทาน นอกจากจะทำให้เด็กได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ยังช่วยทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นเด็กที่มีความกล้าที่จะติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นก่อน กล้าจะแสดงความคิดเห็น และกล้าที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งได้ด้วยตนเอง (ประดินันท์ อุปรมัย, 2553: 39)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการกล้าแสดงออกนั้นมีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กที่มีปัญหาไม่กล้าแสดงออกความจะส่งผลให้มีปัญหาในการสื่อสารความคิด ความต้องการในผู้อื่นรับรู้ และทำให้ปรับตัวสังคมได้ยากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะใช้การเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เป็นแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงของเด็กปฐมวัย เพราะเป็นกิจกรรมที่ไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติในการส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติจะมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิงอายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนเทศบาลบ้านสองนางใย สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 3 ห้อง รวมทั้งหมด 60 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนเทศบาลบ้านสองนางใย สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 19 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ทำการทดลอง 4 สัปดาห์ ครั้งละ 30-45 นาที

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมเล่านิทานเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ
2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการกล้าแสดงออก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 7 แผน
2. แบบประเมินพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผล

กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกระหว่างจัดกิจกรรมเท่ากับ 8.05, 8.89 และ 9.63 ตามลำดับ พบว่าระหว่างจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยการใช้กิจกรรมการเล่นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกระหว่างจัดกิจกรรมเท่ากับ 8.05, 8.89 และ 9.63 ตามลำดับ พบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการกล้าแสดงออกสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้น เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการแสดงออก เด็กแสดงออกได้ไม่มีผิด จึงทำให้เด็กกล้าได้แสดงออกอย่างเต็มที่ และกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกการแสดงออกอย่างเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับมุสตี กุญอินทร์ และจิระประภา บุญยนิษฐ์ (2547: 16) ที่กล่าวว่า การเล่นบทบาทสมมติช่วยตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของเด็ก ช่วยให้เด็กเข้าใจความรู้สึกของตนเอง ช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เด็กเคยเคลือบแคลงสงสัย ทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง เรียนรู้หน้าที่และกฎเกณฑ์ในสังคม และปรับตัวให้ยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุกัญญา ทองสร้อย และพรทิภา หงส์นิล (2557: 31) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเกษมพิทยา ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กอนุบาลก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยใช้สถิติ Dependent t-test พบว่าภายหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติแล้ว เด็กอนุบาลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้นทุกคน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมกล้าแสดงออกก่อนสอนคือ 12.63 และหลังสอนคือ 18.42 การจัดกิจกรรมนี้ได้นำนิทานมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมเพื่อทำให้กิจกรรมนั้นมีความน่าสนใจมากขึ้น ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของเด็ก นิทานเป็นเพื่อนที่ดีในการเรียนรู้สู่โลกกว้าง เป็นกิจกรรมที่ครูอนุบาลใช้เป็นสื่อในการสอนเด็กอย่างสม่ำเสมอ เป็นการเปิดโลกในจินตนาการของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เด็กจะเกิดสมาธิในการฟัง และรู้จักอิริยาบถของตนเองดีขึ้น นิทานจึงมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุและส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิฑูรดา จันปุม (2555: 73) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติในแต่ละช่วงสัปดาห์มีพฤติกรรม

ทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นตลอดตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบการเล่นประกอบการเล่นแสดงบทบาทสมมติสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์โดยการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบการเล่นแสดงบทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบการเล่นแสดงบทบาทสมมติในการส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นแสดงออกของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบการเล่นแสดงบทบาทสมมติจำนวน 7 แผน ซึ่งประกอบด้วยนิทาน 7 เรื่อง ดังนี้ 1) ตามหาลูกหมีแพนด้า เด็กได้แสดงบทบาทเป็นหมีแพนด้า กระต่าย 2) แกละอยู่เกาะ แสดงท่าทางเป็นคุณตา เด็ก และลิง 3) เจ้ามังกร หน้าตาเป็นอย่างไรนะ แสดงเป็นเจ้ามังกร 4) หายไวไวนะ แสดงเป็นสัตว์ประจำประเทศอาเซียน 5) การเดินทางของลูกยาง แสดงบทบาทเป็นลูกยาง เป็นต้นไม้ 6) เหมียวขี่ลาดกับหมิน้ำใจงาม แสดงเป็นหมี แมว ฝู 7) กระจุก กระจุก กระจุก กระจุก แสดงเป็นคุณยาย และสัตว์ต่าง ๆ นิทานที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกมามีตัวละคร บทบาทที่หลากหลาย และมีความยากง่ายในการแสดงท่าทางต่างกัน กิจกรรมนี้เด็กได้แสดงออกทั้งอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ เคลื่อนไหวร่างกายโดนแสดงท่าทาง ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู

ดังนั้น สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบการเล่นแสดงบทบาทสมมติ มีพฤติกรรมการเล่นแสดงออกสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำกิจกรรมไปจัดให้เด็กปฐมวัย ครูควรจัดเตรียมสื่อให้พร้อม และขนาดของนิทานที่เด็กสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

1.2 กำหนดกติกาในการทำกิจกรรมให้ชัดเจน

1.3 ผู้สอนควนใช้คำพูดกระตุ้น หรือเสริมแรงให้เด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบการเล่นแสดงบทบาทสมมติไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างในชั้นอื่น ๆ โดยการปรับปรุงรูปแบบให้ยากขึ้นในชั้นโตกว่า หรือปรับให้ง่ายลงในชั้นเด็กเล็กกว่า

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่นที่ประกอบการเล่นแสดงบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ฐิตาภา จันทน์ (2554). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประดินันท์ อุประมัย. (2553). *วรรณกรรมและลีลาคดีกับปัญหาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย*. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (บรรณาธิการ). *เอกสารการสอนวิชาวรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา*. (เล่มที่ 2, หน้า 39). พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภาพรรณ เอี่ยมสุภาชิต. (2548). *การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของเด็กปฐมวัย*. วารสารเกษมบัณฑิต, 6(1), 20-24.
- มุสดี กุญอินทร์ และจิระประภา บุญยนิทย์. (2547). *การแสดงออกของเด็กปฐมวัย*. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (บรรณาธิการ). *เอกสารการสอนวิชาวรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา*. (เล่มที่ 2, หน้า 5). พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มุสดี กุญอินทร์ และจิระประภา บุญยนิทย์. (2547). *การแสดงออกของเด็กปฐมวัย*. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (บรรณาธิการ). *เอกสารการสอนวิชาวรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา*. (เล่มที่ 2, หน้า 16). พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มุสดี กุญอินทร์ และจิระประภา บุญยนิทย์. (2547). *การแสดงออกของเด็กปฐมวัย*. ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (บรรณาธิการ). *เอกสารการสอนวิชาวรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา*. (เล่มที่ 2, หน้า 26). พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2550). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม = Theories and techniques in behavior modification*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุกัญญา ทองสร้อย และพรทิภา หงส์นิล. (2557). *การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเกษมพิทยา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.